

Vakavien rikosten jälkikäsittely yhteiskuntarauhan tukena – 12 vuoden onnistumiset ja opit

Erityisasiantuntijat Arja Konttila ja Riikka Hiitelmä sekä kokemusasiantuntija Stiina

TYÖPAJA 21.5.2025

MUISTIO

Työpajassa käsiteltiin jälkikäsittelytoimintaa kuluneen 12 vuoden ajalta onnistumisten ja oppien valossa. Työpajassa keskusteltiin niistä erityispiirteistä, joita henkirikosten ja seksuaalirikosten käsittelyyn restoratiivisen dialogin avulla liittyy. Työpajassa keskusteltiin niistä opeista, joita pitkä kokemus on jälkikäsittelyn kehittäjille ja toteuttajille osoittanut. Lisäksi työpajassa käytiin läpi jälkikäsittelyn prosessia, josta kokemusasiantuntija pääsi kertomaan omia kokemuksiaan.

Kokemusasiantuntija oli valmistautunut keskustelemaan työpajaan osallistuneiden kanssa sekä vastaamaan heidän esittämiin kysymyksiin.

Syvästi asianosaisia traumatisoivien rikosasioiden onnistunut käsittely restoratiivisin menetelmin on jälkikäsittelytoiminnassa todettu edellyttävän seuraavia tekijöitä:

- 1) työskentelyn tulee olla uhrilähtöistä ja traumatietoista,
- 2) työskentelyn ja koko prosessin eteneminen tulee perustua osapuolten tarpeisiin (osapuolet päättävät prosessin muodon, keston ja sisällön), ja
- 3) osapuolet tulee valmistella erittäin huolellisesti toistensa kohtaamiseen ja kohtaamisen vaikutusten seuranta on tärkeää.

Toimintaa kehittäessä kokemus on myös osoittanut, että restoratiivisten prosessien yhteydessä usein esiin nostettu puheenparsi siitä, että rikostentekijällä ja uhrilla on samansuuntaisia tunteita ja tarpeita, pitää paikkansa. Vakavien väkivalta- ja seksuaalirikosten yhteydessä erityisesti syyllisyyden ja häpeän tunteiden on todettu yhdistävän osapuolia. Keskeiseksi osapuolia yhdistäväksi tarpeeksi on kyselyissä noussut hyvinvoinnin edistäminen.

Jälkikäsittelymenettelyn vaikutusten arvioinnissa on todettu, että korkeampi sisäinen motivaatio osallistua prosessiin, indikoi suurempaa potentiaalia pysyvämpään muutokseen (vertaa ulkoinen motivaatio, esim. oikeudenkäynnin välttäminen).